

INTEGRAREA PROFESIONALĂ A TINERILOR ABSOLVENȚI AI GIMNAZIULUI-INTERNAT

Viorica MATAS

Problematika integrării profesionale a categoriilor defavorizate nu poate fi decât una cel puțin provocatoare pentru orice specialist în domeniul asistenței sociale, dat fiind faptul că ocuparea unui loc de muncă reprezintă condiția esențială a unei vieți demne, chiar dacă nu sigure. Când se discută despre tinerii postinstituționalizați, problemele frecvent menționate se referă la ocuparea unui loc de muncă și identificarea unei locuințe.

Școlile de tip internat pentru copiii orfani și rămași fără îngrijirea părinților au fost constituite în Republica Moldova începând cu anul 1956, la moment fiind în număr de 10. În anul 2012, absolviseră o instituție de tip internat pentru copii orfani și rămași fără îngrijire părintească 799 de tineri, numărul cărora a scăzut în anul 2013 până la 223. Categoria dată de tineri, comparativ cu cei care locuiesc împreună cu părinții, este supusă unor riscuri sociale care pot determina neintegrarea lor socială. De regulă, tinerii absolvenți ai gimnaziilor internat nu sunt pregătiți pentru părăsirea sistemului rezidențial, nu au formate cele mai elementare deprinderi de viață, nu au abilități de comunicare formate, au o rețea socială foarte îngustă și nu-și cunosc drepturile. În același timp, la momentul părăsirii sistemului rezidențial, tinerii nu au planuri individuale de intervenție și nici persoane de referință. Republicii Moldova îi este caracteristică și lipsa unor mecanisme de monitorizare a tinerilor care au părăsit sistemul rezidențial, fapt care îngreunează intervenția ulterioară.

În scopul facilitării integrării profesionale a tinerilor din Republica Moldova, în general, dar și a celor postinstituționalizați, în special, Ministerul Educației al Republicii Moldova a elaborat în 2014 Strategia „Educația 2020”. În cadrul acestei strategii, unul dintre obiectivele prioritare este sporirea accesului și a gradului de participare la educație și formare profesională pe parcursul întregii vieți, asigurându-se astfel șanse egale elevilor pentru planificarea și realizarea unei cariere de succes, „potrivite” pentru fiecare copil.

Conform studiilor realizate de diferite organizații neguvernamentale: *Tinerii absolvenți ai instituțiilor rezidențiale: oportunități, necesități, provocări* (Chișinău 2011), *Viața în ochii copilului* (Chișinău, 2008), una dintre problemele principale, scoasă în evidență, este lipsa unui sistem de consiliere și ghidare în carieră, care să sprijine elevul în proiectarea unei cariere de succes încă de pe băncile școlii: „În Republica Moldova, dreptul copilului la educație este realizat în mare parte datorită caracterului obligatoriu și gratuit al învățământului primar și existența acestei instituții în toate localitățile Republicii Moldova. Deși este unul dintre cele mai realizate drepturi, totuși, sistemul educațional din R. Moldova se confruntă cu o serie de probleme, una dintre ele fiind lipsa unui program de orientare școlară și profesională” [2, p.35]. În raportul alternativ *Implementarea Convenției ONU cu privire la Drepturile Copilului în Republica Moldova* (2008), elaborat de Alianța ONG-urilor active în domeniul Protecției Sociale a Copilului și Familiei din Republica Moldova și prezentat Comitetului ONU pentru Drepturile Copilului (CDC), este menționat faptul că: „Absolvenții școlilor-internat întâlnesc dificultăți de autointegrare în societate, nefiind instruiți de a duce un mod de viață independent. [...] un număr mic de absolvenți ai școlilor-internat reușesc să-și continue studiile. [...] Integrarea adolescenților orfani constituie o problemă majoră” [3, p.10].

Majoritatea studiilor realizate pe această categorie de beneficiari denotă necesitatea modificării curriculei și introducerea unor activități de orientare școlară și profesională.

În urma discuțiilor cu tinerii absolvenți ai școlilor-internat, putem menționa că cele mai mari probleme ale tinerilor, în momentul părăsirii instituției, sunt: alegerea profesiei conform capacităților, alegerea instituției de învățământ în care își vor continua studiile, locul de trai, acoperirea necesităților fundamentale de hrană, îmbrăcăminte, încălțăminte, existența unei persoane de referință care să ofere suport emoțional.

În scopul integrării profesionale cu succes a tinerilor postinstituționalizați, un șir de instituții naționale atât statale, cât și neguvernamentale, oferă servicii sociale. La nivel republican, serviciile sunt create, prestate și monitorizate de Ministerul Educației și Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, în această categorie incluzându-se Direcția Municipală pentru Protec-

ția Drepturilor Copilului, la nivelul mun.Chișinău, Direcțiile Asistență Socială, la nivel republican, și Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă.

În scopul protejării tinerilor absolvenți ai gimnaziilor-internat, **Direcția Municipală pentru Protecția Drepturilor Copilului** a întreprins următoarele acțiuni:

- a fost creată cartea de imobil în care este fixată viza de reședință a copiilor orfani sau rămași fără întreținere părintească din mun. Chișinău care nu dispun de spațiu locativ [1, p. 17].

- în colaborare cu Fondul de Investiții Sociale din Moldova, Organizația Internațională pentru Migrațiune, în anul 2004, a fost creat Centrul de zi și de plasament temporar pentru copii și tineri orfani în perioada postinstituțională „VATRA”. Centrul are o capacitate de 35 de locuri, axându-se pe următoarele: pregătirea pentru integrare în comunitate; dezvoltarea și menținerea relațiilor cu familia biologică extinsă; monitorizarea și evaluarea în comun cu autoritatea tutelară a situației „pre” și „post” reintegrare a beneficiarului pentru o perioadă de un an; consiliere vocațională și profesionalizarea beneficiarilor.

- înaintarea de cereri în instanța de judecată privind stabilirea moștenirii sau a dreptului la spațiu locativ etc.

- monitorizarea, de la data luării copilului în evidență, a situației copilului/tânărului în perioada aflării la studii în instituțiile rezidențiale și după absolvirea lor, până la împlinirea majoratului;

- ajutorarea copilului/tânărului să se angajeze în câmpul muncii;

- perfectarea confirmării și certificatelor pentru diverse instituții referitor la statutul copilului/tânărului;

- face propuneri, periodic/permanent, Administrației Publice Centrale și ONG-urilor referitor la situația copiilor/tinerilor din evidență, care necesită oferirea de apartamente sociale. Chiar dacă Direcția Municipală pentru Protecția Drepturilor Copiilor are un pachet vast de servicii, nu se reușește acoperirea tuturor necesităților tinerilor și, în special, orientarea corectă în carieră după absolvirea Gimnaziului Internat, angajarea în câmpul muncii, asigurarea cu spațiu locativ.

Cu referire la serviciile oferite de **Direcțiile Asistență Socială raionale**, situația la acest capitol este dependentă de resursele financiare disponibile la nivel de raion. Acțiunile comune întreprinse în majoritatea raioanelor sunt: susținerea absolvenților gimnaziilor internat pentru a-și continua studiile în cadrul școlilor profesionale existente în raion; asistență în angajarea tinerilor în câmpul muncii, împreună cu Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă; susținerea financiară a tinerilor pentru a repara spațiile locative, pe care le-au primit prin moștenire; găsirea familiilor de plasament pentru copiii care nu au familie lărgită sau a spațiilor locative; păstrarea bunurilor copilului

pe perioada plasamentului în cadrul gimnaziului internat și returnarea lor la momentul ieșirii din sistem; oferirea indemnizațiilor în cazul copiilor orfani.

Cu părere de rău, de cele mai multe ori, resursele financiare alocate acestei categorii de beneficiari la nivel de raion este insuficientă pentru acoperirea necesităților lor.

Agenția Națională Pentru Ocuparea Forței de Muncă, prin agențiile raionale care au în raza de acțiune școli-internat, organizează măsuri de informare, orientare profesională în instituțiile respective, ca regulă, cu elevii din clasele absolvente. Agențiile colaborează cu școlile-internat la organizarea „Zilelor orientării profesionale”, meselor rotunde, seminarelor informative privind situația pe piața muncii, consultațiilor informative în grup. Totodată, elevii din școlile internat sunt invitați la diverse activități cu caracter de informare și orientare profesională, cum ar fi: Forumul meseriilor și profesiilor și târgurile locurilor de muncă pentru tineret. În cadrul activităților, participanții beneficiază de informații privind situația actuală pe piața forței de muncă, posibilitățile de instruire profesională și plasare în câmpul muncii, consultații și traininguri privind orientarea în carieră, activități interactive privind conștientizarea necesității cunoașterii pieței forței de muncă în alegerea profesiei, instruirea în metode și tehnici de căutare a unui loc de muncă, exersarea abilităților practice de alcătuire a CV și a scrisorii de intenție, de susținere cu succes a interviului de angajare. Chiar dacă serviciile Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă sunt specializate în oferirea orientării în carieră și angajare în câmpul muncii, mulți tineri absolvenți ai instituțiilor rezidențiale nu beneficiază de serviciile acestea din lipsă de informație cu privire la serviciile oferite.

În urma analizei serviciilor oferite de organizațiile neguvernamentale și centrelor care prestează servicii pentru absolvenții gimnaziilor-internat din Republica Moldova, au fost identificate 32 de astfel de structuri, în cadrul cărora tinerii absolvenți ai gimnaziilor-internat pot beneficia de următoarele servicii: Orientare profesională; Formarea și dezvoltarea deprinderilor de viață; Suport în angajarea în câmpul muncii; Servicii de profesionalizare; Burse de studii; Acces la informații și informare; Achitarea contractului de studii; Instruiri; Testare psihologică pentru identificarea abilităților profesionale ale tinerilor; Burse pentru cofinanțarea salariilor [4, p.20-27].

Din cele prezentate mai sus, poate fi observat faptul că în Republica Moldova se întreprind măsuri concrete pentru a susține tinerii absolvenți ai gimnaziului, atât la nivel național, cât la nivelul societății civile, care promovează diferite servicii pentru a-i ajuta pe tineri să depășească problemele cu care se confruntă și să se integreze cu succes în societate.

Referințe:

1. Conform *Dispoziției primarului nr. 9-d din 11 ianuarie 1998* (cu ulterioarele modificări – *Dispoziția nr.283– din 18.10.1999*).

2. Studiul: *Viața în ochii copilului – Raportul copiilor despre respectarea convenției privind drepturile copilului în Republica Moldova*, elaborat CIIDC. Chișinău, 2008.
3. Studiul: *Implementarea Convenției ONU cu privire la Drepturile Copilului în Republica Moldova (2008)*, elaborat de APSCF și prezentat Comitetului ONU pentru Drepturile Copilului (CDC), Chișinău, 2008.
4. Studiul: *Tinerii absolvenți ai instituțiilor rezidențiale: oportunități, necesități, provocări*, realizat de Amicii dei Bambini Moldova. Chișinău, 2011.